

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН,
УПРАВЛІННЯ І БІЗНЕСУ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, МАРКЕТИНГУ І ТУРИЗМУ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

і контрольні завдання до виконання практичних занять

з дисципліни «Регулювання міжнародних економічних відносин»

для студентів	4 курсу
підготовки	першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальності	073 «Менеджмент»
освітньо-професійної програми	Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
факультету	Міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Хмельницький – 2024

Методичні рекомендації до виконання практичних занять з дисципліни «Регулювання міжнародних економічних відносин» підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

РОЗРОБНИК: Пляскіна А.І., к.е.н., доцент кафедри менеджменту, маркетингу і туризму

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту, маркетингу і туризму

Протокол № __1__ від « 30 » серпня 2024 року
Завідувач кафедри

Руслан НАБОКА

Узгоджено з навчально-методичним відділом
Реєстраційний номер № 36/035-04.09.2024

© ХНТУ, 2024 р.

Вступ

Метою навчальної дисципліни «Регулювання міжнародних економічних відносин» є формування системи теоретичних знань щодо функціонування механізму регулювання міжнародних економічних відносин та місця в ньому наднаціональних, регіональних та міжнародних підсистем; набуття практичних навичок щодо визначення критеріїв аналізу ефективності регулювання МЕВ.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі міжнародні відносини.

Навчальна дисципліна базується на знаннях таких дисциплін: «Кон'юнктура світових товарних ринків», «Економічна географія світового господарства».

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Засади регулювання міжнародних економічних відносин

Тема 1. Глобальні, регіональні, лібералізаційні концепції регулювання МЕВ

Поглиблені глобальні концепції регулювання міжнародних економічних відносин. Поглиблені регіональні концепції регулювання міжнародних економічних відносин. Поглиблені лібералізаційні концепції регулювання міжнародних економічних відносин. Ключові тенденції розвитку сучасної системи регулювання міжнародних економічних відносин. Регулювання міжнародними економічними відносинами як сукупність принципів, методів і форм управління міжнародними процесами на глобальній арені.

Тема 2. Класифікаційна структура регулювання МЕВ

Об'єкти економічного регулювання в міжнародних відносинах. Суб'єкти економічного регулювання в міжнародних відносинах. Основні рівні регулювання МЕВ. Характер впливу на структуру суб'єктів регулювання МЕВ.

Тема 3. Можливості та межі функціонування міжнародного механізму регулювання економічного співробітництва

Сучасні стратегії регулювання відносин в міжнародному середовищі з урахуванням глобалізаційних викликів сьогодення. Передумови функціонування конкурентного механізму регулювання міжнародних економічних відносин. Ендогенна система регулювання міжнародних економічних відносин. Екзогенна система регулювання міжнародних економічних відносин. Сфери механізму регулювання міжнародних економічних відносин.

Тема 4. Принципи, методи, засоби та інструменти регулювання МЄВ

Фактори, які впливають на регулювання міжнародних економічних відносин. Міжнародні принципи регулювання відносин в економічно-соціальному середовищі. Застосування методів в практичній діяльності міжнародних економічних відносин. Використання інструментів в практичній діяльності міжнародних економічних відносин. Інфраструктура сучасної системи регулювання міжнародних економічних відносин.

Змістовий модуль 2. Структурні особливості регулювання міжнародних економічних відносин

Тема 5. Інституціонально-правові структури в механізмі регулювання

Основні регулятивні інститути, що керують глобалізацією. Держава як одна із головних суб'єктів механізму регулювання міжнародних економічних відносин. Правові особливості механізму регулювання міжнародних економічних відносин. Система міжнародних організацій з регулювання міжнародного економічно-соціального середовища. Інституціональне забезпечення міжнародних економічних відносин.

Тема 6. Національні, регіональні, міжнародні та глобальні підсистеми регулювання МЄВ

Об'єкти координації економічних дій в міжнародному регулюванні. Підсистеми регулювання МЄВ: національні, регіональні, міжнародні та глобальні.

Тема 7. Критерії ефективності регулювання МЄВ

Критерії впливу регулювання на міжнародні сфери: природно-географічне середовище; політико-правове середовище; економічно-соціальне середовище; культурно-духовне середовище. Оцінка впливу невизначеності на міжнародні економічні відносини.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем, згідно освітньої програми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практичні	Лабораторні	Самостійна		Лекції	Практичні	Індивідуальні	Самостійна
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Засади регулювання міжнародних економічних відносин										
Тема 1. Глобальні, регіональні, лібералізаційні концепції регулювання МЕВ	16	4	2		10					
Тема 2. Класифікаційна структура регулювання МЕВ	16	2	4		10					
Тема 3. Можливості та межі функціонування міжнародного механізму регулювання економічного співробітництва	16	2	2		12					
Тема 4. Принципи, методи, засоби та інструменти регулювання МЕВ	16	4	2		10					
Рубіжна контрольна робота 1	2		2							
Разом за змістовим модулем 1	66	12	12		42					
Змістовий модуль 2. Структурні особливості регулювання міжнародних економічних відносин										
Тема 5. Інституціонально-правові структури в механізмі регулювання	16	4	2		10					
Тема 6. Національні, регіональні, міжнародні та глобальні підсистеми регулювання МЕВ	18	4	4		10					
Тема 7. Критерії ефективності регулювання МЕВ	18	4	4		10					
Рубіжна контрольна робота 2	2		2							
Разом за змістовим модулем 2	54	12	12		30					
Усього годин	120	24	24		72					

Завдання до практичних занять
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Глобальні, регіональні, лібералізаційні концепції регулювання МЄВ Поглиблені глобальні концепції регулювання міжнародних економічних відносин. Поглиблені регіональні концепції регулювання міжнародних економічних відносин. Поглиблені лібералізаційні концепції регулювання міжнародних економічних відносин. Ключові тенденції розвитку сучасної системи регулювання міжнародних економічних відносин.	2
2	Класифікаційна структура регулювання МЄВ Об'єкти економічного регулювання в міжнародних відносинах. Суб'єкти економічного регулювання в міжнародних відносинах. Основні рівні регулювання МЄВ.	4
3	Можливості та межі функціонування міжнародного механізму регулювання економічного співробітництва Сучасні стратегії регулювання відносин в міжнародному середовищі з урахуванням глобалізаційних викликів сьогодення. Передумови функціонування конкурентного механізму регулювання міжнародних економічних відносин. Ендогенна система регулювання міжнародних економічних відносин. Екзогенна система регулювання міжнародних економічних відносин.	2
4	Принципи, методи, засоби та інструменти регулювання МЄВ Фактори, які впливають на регулювання міжнародних економічних відносин. Міжнародні принципи регулювання відносин в економічно-соціальному середовищі. Застосування методів в практичній діяльності міжнародних економічних відносин.	2
	Виконання рубіжної контрольної роботи 1	2
5	Інституціонально-правові структури в механізмі регулювання Основні регулятивні інститути, що керують глобалізацією. Держава як одна із головних суб'єктів механізму регулювання міжнародних економічних відносин. Правові особливості механізму регулювання міжнародних економічних відносин. Система міжнародних організацій з регулювання міжнародного економічно-соціального середовища.	2
6	Національні, регіональні, міжнародні та глобальні підсистеми регулювання МЄВ Об'єкти координації економічних дій в міжнародному регулюванні.	4
7	Критерії ефективності регулювання МЄВ Критерії впливу регулювання на міжнародні сфери: природно-географічне середовище; політико-правове середовище; економічно-соціальне середовище; культурно-духовне середовище.	4
	Виконання рубіжної контрольної роботи 2	2
Разом		24

Практичне заняття 1

Глобальні, регіональні, лібералізаційні концепції регулювання МЕВ

Основні терміни і поняття: об'єкт і предмет курсу, міжнародна економіка, міжнародні економічні відносини, глобальне регулювання, інтернаціоналізація господарських відносин, міжнародні економічні організації, регіональне регулювання, різні економічні структури, лібералізаційне регулювання, зовнішньоекономічна політика.

Питання для обговорення:

1. Відомо, що кожна концепція регулювання МЕВ є дискусійна. Проте у чому полягають їх спільні риси і відмінності?
2. Які фактори визначають використання сучасних концепцій регулювання МЕВ?
3. Покажіть наприкладі переваги та недоліки міжнародних економічних відносин.
4. З погляду інтернаціоналізації господарських відносин, чому в межах світового господарства формуються різні економічні структури?
5. Назвіть різновиди регулювання міжнародних економічних відносин.

Тематика рефератів і доповідей:

1. Основні тенденції регулювання МЕВ.
2. Формування міжнародних економічних структур країн.

Форми контролю: обговорення дискусійних питань, розв'язання задач, усне опитування, тестування.

Практичні заняття 2, 3

Класифікаційна структура регулювання МЕВ

Основні терміни і поняття: сучасний світ, середовище економічного співробітництва, міжнародний механізм економіки, структура міжнародної економіки, рух міжнародної економіки, ендогенний механізм, екзогенний механізм, мобільність, однорідність, фактори-регулятори, якість, стабільність.

Питання для обговорення:

1. Як пов'язані між собою еволюція ендогенного та екзогенного механізму?
2. Надайте характеристику сучасного світу.
3. Розкрийте головні засади міжнародного механізму економіки.
4. В чому полягає міжнародна мобільність?
5. Обґрунтуйте, яким чином фактори-регулятори впливають на структуру міжнародної економіки.
6. Які причини можуть вплинути на міжнародну економіку?
7. Проаналізуйте значимість середовища для розвитку міжнародної економіки.

Практичні завдання:

Вправа 1.

Для кожного положення, що наводиться далі, знайдіть відповідний термін або поняття.

1. Характеристика сучасного світу, що проявляється у взаємозалежності та єдності його різноманітних складових, рис та ознак.
2. Галузь фундаментальної економічної науки, що вивчає світове господарство як ціле, його основні складові, а також міжнародні економічні процеси та явища.
3. Ступінь розвитку регулювання економічного співробітництва у певних якісних і кількісних співвідношеннях.
4. Спеціалізація підприємств різних країн з урахуванням факторів-регуляторів.
5. Вихід ендогенного та екзогенного механізмів за національні кордони, що використовуються всіма країнами незалежно від мобільності.
6. Характеризується багатоманітністю взаємопов'язаних структур міжнародної економіки за різними ознаками.
7. Умови, процеси, фактори та результати економічного співробітництва.

Вправа 2.

Визначте, яке з положень правильне, а яке помилкове.

1. Одна з найважливіших рис різноманітності світу - це виникнення нових незалежних держав і національних економік.

2. Середовище економічного співробітництва залежить лише від фізичних осіб.
3. Об'єкти міжнародних економічних відносин - це окремі держави, регіональні об'єднання держав, інтеграційні угруповання, міжнародні економічні організації.
4. Механізм регулювання економічного співробітництва безпосередньо пов'язаний із інтернаціоналізацією виробництва, міжнародним поділом праці, загальними економічними законами.
5. Політичні, духовні, соціальні фактори-регулятори не є засадами руху міжнародної економіки.
6. Економічне співробітництво – це міжнародна економіка.

Тематика рефератів і доповідей:

1. Основні тенденції розвитку економічного співробітництва в міжнародному середовищі.
2. Міжнародна спеціалізація країн на основі міжнародного поділу факторів виробництва.
3. Конкурентоспроможність товарів і послуг на світових ринках, засоби її підвищення у міжнародному механізмі регулювання економічного співробітництва.

Форми контролю: обговорення дискусійних питань, розв'язання задач, усне опитування, тестування.

Практичне заняття 4

Можливості та межі функціонування міжнародного механізму регулювання економічного співробітництва

Основні терміни і поняття: міжнародне економічне середовище, систематизація країн світу, фактори прямого впливу, фактори побічного впливу, динамічне середовище, критерії систематизації країн світу, економічно розвинуті країни, країни з перехідною економікою, країни, що розвиваються, нові індустріальні країни, міжнародна економічна взаємодія.

Питання для обговорення:

1. Поясніть взаємозв'язок структуризації політичних, правових, соціально-культурних, економічних та інфраструктурних елементів середовища міжнародної економіки.
2. Проаналізуйте критерії розвитку інтеграційних процесів.
3. Спробуйте запропонувати власний варіант координації зовнішньоекономічних політик країни, які потребують міжнародного регулювання.
4. Назвіть основні риси динамічності методів регулювання МЕВ.
5. Які загальні ознаки впливу на світо господарські та регіональні відносини?
6. Назвіть основні риси економіки країн, що розвиваються за тарифними інструментами державного регулювання.
7. В чому полягає специфіка прозорості системи регулювання зовнішньої торгівлі?

Практичні завдання:

Вправа 1.

Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідний термін або поняття.

1. Критерій поділу міжнародних економік з боку держав на аграрно-індустріальні та індустріально-аграрні економіки.
2. Країни: Аргентина, Бразилія, Мексика, Республіка Корея, Сінгапур, Таїланд, Тайвань – подібність у використанні інструментів регулювання МЕВ.
3. Критерій поділу мегаекономік на стабільне середовище МЕВ.
4. Спільні риси транспарентності (прозорості системи регулювання зовнішньої торгівлі) країн: багатоукладність економіки, рівень ринкових відносин, залежність від країн-лідерів, якісна неоднорідність і системна неупорядкованість суспільства.
5. Критерій поділу національних економік на країни з високими, середніми та низькими доходами на мегарівні.
6. Критерій розташування країн на певній території та (або) за належністю до регіональних інтеграційних угруповань національних економік.

7. Методи, які є найпоширенішими у використанні державного регулювання МЕВ у країнах з високим рівнем розвитку продуктивних сил, інформаційних технологій, стандартами життя й добробуту.

8. Термінологія міжнародного права: а) регіональний; б) структура міжнародної економіки; в) заступінь інтеграції у світову господарську систему; г) рухливість господарства; д) технологічні уклади; е) за показником «ВВП на душу населення»; є) обмеженість повноважень на мегарівні; ж) координація економічних дій; з) координації нових угруповань країн; и) механізм регулювання.

Вправа 2.

Визначте, яке з положень правильне, а яке – помилкове.

1. Структуру міжнародної економіки можна подати через систематизацію сукупності національних економік приблизно 120 країн світу за методами державного регулювання МЕВ.

2. За ступенем інтеграції у світову господарську систему виділяють національні економіки за критеріями критого та відкритого типу.

3. При порівнянні економік розвинутих країн використовується комплекс «стандартних» значень макроекономічних показників, до якого, наприклад, належать: зростання ВВП; рівень інфляції на рік; дефіцит державного бюджету; позитивне сальдо платіжного балансу країни, позитивне сальдо міжнародної торгівлі, динаміка експорту та імпорту капіталу, рухливість міжнародної міграції робочої сили.

4. Ознаки стандартизування соціально-економічної зрілості промислово розвинутих країн: зростання чисельності та ролі середнього класу, підвищення якості людського капіталу та частки зайнятих інтелектуальною працею.

5. Першорядними напрямками змін перехідної економіки нового типу є суверенізація національної економіки, приватизація, структурна перебудова економіки, становлення конкурентоспроможного національного товарного виробництва, перехід до здебільше соціально-інтенсивного типу розширеного суспільного відтворення, гуманізація та соціалізація економічних процесів.

6. Координація економічних дій країн, що розвиваються, безпосередньо залежить від економічно-політичного середовища країн-лідерів.
7. На першому етапі розвитку нових індустріальних країн транснаціональні корпорації провідних країн відіграли вирішальну роль.
8. У країнах, що розвиваються, вирішальна роль у створенні необхідної критичної маси певних соціально-економічних зрушень також належить людському капіталу.
9. Ядром взаємодії національних економік є міжнародна економічна діяльність економічних суб'єктів макrorівня та макrorівня.
10. Провідними суб'єктами регулювання міжнародних економічних відносин стають держава та міждержавні установи й організації.

Задача 1.

Згідно з даними національних рахунків європейської країни рівень ВВП становить А млрд. форинтів, заощадження – В млрд. форинтів, капіталовкладення – С млрд.форинтів. Розрахуйте й проаналізуйте тенденції розвитку:

- а) абсолютні тенденції розвитку заощаджень і капіталовкладень;
- б) відносні тенденції розвитку сальдо поточного платіжного балансу;
- в) дефіцит сальдо поточного платіжного балансу.

Вкажіть, за допомогою яких інструментів державного регулювання є можливість підвищити кожен наведену тенденцію.

Тематика рефератів і доповідей

1. Національна економіка як об'єкт балансу світової економічної системи.
2. Система координації зовнішньоекономічної політики країни, які потребують міжнародного регулювання.
3. Диференціація та особливості розвитку країн, що розвиваються, з боку регулювання МЕВ.
4. Національні інтереси Європи та Азіатських країн у МЕВ. Проблеми участі у міжнародному поділі праці.

Форми контролю: усне опитування, обговорення дискусійних питань, розв'язання задач.

Практичне заняття 5

Принципи, методи, засоби та інструменти регулювання

Основні терміни і поняття: інтереси експортерів та імпортерів, кодифікація або інкорпорація, торгові угоди і конвенції, ліцензії, митна політика, міжнародні нормативно-правові акти, механізм взаємодії джерел міжнародного та національного права; система джерел права.

Питання для обговорення:

1. Поясніть, які права міжнародної економічної діяльності визначаються поглибленням міжнародного поділу праці.
2. Охарактеризуйте основні ознаки міжнародного права.
3. Наведіть приклади рис міжнародного права в окремих державах.
4. Що розуміють під принципами міжнародного права?
5. Які відмінності трьох напрямів міжнародної доктрини?
6. Наведіть приклади рецепції міжнародного права.
7. Що являє собою міжнародний правовий акт, наведіть приклад.
8. Яким чином система міжнародних відносин обумовлює функціонування механізму міжнародно-правового регулювання?

Практичні завдання:

Вправа 1.

Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідний термін або поняття.

1. Процес входження норм міжнародного права в національне законодавство називається ...
2. Назвіть норми, що регламентують діяльність таких міжнародних правозастосовних органів, як Міжнародний Суд, Рада безпеки ООН. ...
3. При загальній (автоматична) трансформації держава встановлює...
4. Що входить до джерел міжнародного права.....
5. Міжнародний звичай (*opinio juris*) як джерело міжнародного права – це ...
6. Судовий прецедент (від лат. *praecedens* – що передує) – це принцип ...
7. Правова доктрина (*responsa prudentium* – відповіді юристів) – точка зору...

8. Прикладами чинних кодифікаційних актів може бути передусім Віденська Конвенція про право міжнародних договорів 1969 р.,(ще?)

Вправа 2.

Визначте, яке з положень правильне, а яке - помилкове.

1. Міжнародні конвенції як загальні, так і спеціальні, що встановлюють правила, точно визнані державами, що сперечаються.
2. Перелік джерел міжнародного права: міжнародно-правовий акт; міжнародні конвенції; міжнародні звичаї; загальні принципи права; судові прецеденти; правові доктрини; міжнародна ввічливість, національне законодавство, односторонній акт, декларація.
3. До міжнародно-правових актів відносять міжнародні договори і деякі рішення міжнародних організацій, що мають юридично обов'язковий характер і правила, що розраховані на неодноразове застосування.
4. Звичай бувають з минулого та моментальні звичаї (наприклад, запуск космічного супутника СРСР ввів моментальний звичай того, що не потрібно питати дозволу на проліт космічних апаратів над державами).
5. Національне законодавство може бути джерелом міжнародного права у випадку коли суб'єкти погоджуються з цим правилом та існує посилання в міжнародній угоді.
6. Декларація підписується у випадках коли не може бути підписано міжнародну угоду.

Тематика рефератів і доповідей

1. Асоціацією міжнародного права.
2. Комісія з прогресивного розвитку і кодифікації міжнародного права.
3. Інститут міжнародного права.
4. Введення міжнародних договорів у національне право України.

Форми контролю: усне опитування, обговорення ситуаційних завдань.

Практичне заняття 6

Рубіжна контрольна робота 1

Практичне заняття 7

Інституційно-правові структури в механізмі регулювання

Основні терміни і поняття: економічні цикли, структура економіки, умови нагромадження та інвестиційна діяльність, науково-технічний прогрес та інноваційні процеси в економіці, грошовий обіг та інфляцію ціни, платіжний баланс країни, умови конкуренції, соціальні проблеми суспільства, навколишнє середовище, регіони.

Питання для обговорення:

1. Дайте порівняльну характеристику об'єктів економічного регулювання в міжнародних відносинах.
2. Які є головні рівні регулювання міжнародних економічних відносин? Наведіть приклади.
3. Проаналізуйте характер впливу на структуру суб'єктів регулювання МЄВ.
4. Що можна віднести до елементів валютної політики?
5. Що мається на увазі збалансована координація національних правових режимів в галузі торгівлі та інвестицій?
6. Якими обставинами обумовлена об'єктивна необхідність міжнародного регулювання світогосподарських зв'язків?
7. Назвіть фактори, які впливають на дискримінацію у зовнішній торгівлі?

Практичні завдання

Вправа 1.

Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідний термін або поняття.

1. Вільна торгівля (торговий лібералізм, свобода торгівлі) – це торгівля без обмежень, тобто...
2. Протекціонізм – це...

3. Держави повинні спеціалізуватися на виробництві та експорті тих товарів, у виготовленні яких вони мають абсолютну перевагу порівняно з іншими суб'єктами міжнародного економічного співробітництва.
4. Країни, що володіють великим капіталом, мають експортувати капіталомісткі товари та імпортувати трудомісткі.
5. Об'єктом державного регулювання економіки є економічні цикли.

Вправа 2.

Визначте, яке з положень правильне, а яке - помилкове.

1. Об'єктом регулювання є господарські зв'язки суб'єктів різних країн.
2. Чим більше національна економіка залежить від зовнішньоторговельного обігу, тим більший його вплив на темпи зростання та структуру ВВП.
3. Стосовно світогосподарських зв'язків економічна безпека може означати гарантований доступ до зарубіжних джерел сировини, продовольчих товарів, вільний вихід на зовнішні ринки, захист від негативного впливу зовнішнього економічного середовища внаслідок швидкого та масового проникнення імпортних товарів, капіталів, та робочої сили на національний ринок.
3. Економічна агресія – заходи, спрямовані на контроль руху факторів виробництва (США по відношенню до Ірану).
4. Теорія життєвого циклу товару стверджує, що у міру стандартизації технології виробництва випуск технологічно складних товарів переміщується в країни з нижчим рівнем доходів.
5. Експортрозширююче зростання призводить до розвитку світової торгівлі і може знизити відносну ціну експортного товару.
6. Чим більше той чи інший фактор спеціалізований на експортному виробництві, тим більше він виграє від вільної зовнішньої торгівлі.

Задача 1.

Українська компанія продукує соняшникове масло та сир в сусідню країну – Польщу.

1. Які фактори виробництва відносно більш інтенсивно використовуються для виробництва масла? Які – для сиру? Чому?
2. Якою формою регулювання краще скористатися державі в даному випадку: на рівні урядових і законодавчих органів окремих країн, на

міжнародному рівні – у формі інтеграційних об'єднань, двосторонніх, багатосторонніх договорів, угод різних держав та на наднаціональному рівні? У даному випадку, який використовується рівень регулювання міжнародних відносин?

Задача 2.

У країні А є 30 мільйонів годин праці на рік. Країна Б має 20 мільйонів годин праці на рік. Кількість праці (в годинах) на пляшку вина в країні А – 15, Україні Б – 10. Кількість праці (в годинах) на кілограм сиру – 11 і 7 відповідно.

Визначте:

- а) яка країна має абсолютну перевагу у виробництві вина, сиру?
- б) яка країна має порівняльну перевагу у виробництві вина, сиру?
- в) який краще використати ступінь розвитку стосунків між суб'єктами міжнародних відносин?

Задача 3.

Комп'ютери є відносно трудомістким товаром, вони вимагають для виробництва 50 год. праці та 5 га землі, а продаються за 110 дол. США кожний.

Апельсини – товар, що потребує відносно більших витрат землі. Для виробництва 1 т апельсинів необхідно 2 год. праці та 6 га землі, при цьому 1 т апельсинів можна продати за 4 дол. США.

- 1. Якщо в США 180 млн. працівників і 300 млн. га землі, а в Мексиці – 60 млн. працівників і 75 млн. га землі, то в якому співвідношенні буде здійснюватися торгівля двома товарами між США та Мексикою?
- 2. Чому спеціалізація в реальній торгівлі може бути цілком іншою, ніж впливає з теорії співвідношення факторів виробництва?
- 3. Хто в даному випадку виступає суб'єктами міжнародного регулювання?

Тематика рефератів і доповідей

- 1. Характер впливу на структуру суб'єктів регулювання МЄВ.
- 2. Основні рівні регулювання МЄВ.
- 3. Об'єкти економічного регулювання в міжнародних відносинах
- 4. Суб'єкти економічного регулювання в міжнародних відносинах.

Практичне заняття 8, 9

Національні, регіональні, міжнародні та глобальні підсистеми регулювання МЕВ

Основні терміни і поняття: об'єкти координації економічних дій, підсистеми регулювання міжнародних економічних відносин: національні, регіональні та міжнародні.

Питання для обговорення:

1. Обґрунтуйте наслідки впровадження митного тарифу на імпорту автомобілів в Україну.
2. У чому полягають відмінності впливу митного тарифу та експортної субсидії?
3. Які принципи екологічного захисту домінують при виборі варіантів торгової політики?
4. Чи погоджуєтесь ви з доводом на користь протекціонізму з метою захисту молодій галузі, який полягає в тому, що без запобігання силами держави конкуренції з боку імпорту деякі галузі не зможуть перейти від виробництва з високими витратами до виробництва з низькими витратами? Чому так(ні)?
5. Побуває думка, що втручання у вільне міжнародне переміщення потоку товарів і послуг багато в чому зумовлюється скоріше політичними, ніж економічними міркуваннями. Чи погоджуєтесь ви з цим? Чому так (ні)?
6. “Уряди докладають значних зусиль до підтримки експорту товарів своєї країни. Водночас вони накладають всілякі обмеження на імпорту”. Поясніть.
- 7 Ви є радником уряду Польщі (малої країни), яка виготовляє промислові товари, використовуючи капіталомісткі фактори виробництва, і сільськогосподарську продукцію, використовуючи трудомісткі фактори виробництва. Значна частка сільгосппродукції експортується:
 - А. Уряд вирішив ввести тариф. Що відбудеться з рівнем заробітної плати в країні?
 - Б. Що станеться з масштабами виробництва промислової та сільськогосподарської продукції в результаті введення тарифу?
8. Дайте докладну оцінку таким висловам:

А. “Іноземні фірми, які продають свою продукцію на американському ринку за демпінговими цінами, насправді роблять американцям подарунки”.

Практичні завдання:

Вправа 1.

Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідний термін або поняття.

1. Ввіз на митну територію країни імпортного товару за ціною, нижчою від порівняльної ціни на товар у країні експорту, що завдає шкоди національному виробнику.

Поняття: а) митні тарифи; б) експортні субсидії; в) вартісний демпінг; г) імпортна квота; д) імпортний депозит; е) пільгове мито; є) демпінг; ж) ціновий демпінг.

Вправа 2.

Визначте, яке з положень правильне, а яке - помилкове.

1. Головним інструментом зовнішньоторгової політики є митний тариф.
2. Компенсаційне мито використовується, якщо при виробництві чи збуті імпортних товарів у країні-експортері не видавалися субсидії.
3. Специфічні тарифи встановлюють у процентах до митної вартості товару.
4. Антидемпінгові тарифи - державні грошові збори, що стягуються через митні установи з товарів і майна, що провозяться через державний кордон.
5. Протекціонізм - це державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом використання інструментів лише тарифного регулювання.
6. Експортні субсидії - державне стимулювання експорту за рахунок бюджету.
7. Імпортні квоти - кількісне обмеження обсягів іноземної продукції, дозволеної щорічно для ввозу в країну.
8. Демпінг - додаткові імпортні збори, якими обкладаються товари, що експортуються за цінами, нижчими від рівня світових цін або внутрішніх цін імпортуючої країни.

Задача 1.

Світова ціна на цукор з Куби, що знаходиться в порту Роттердам, становить 300 дол. США за 1 т. Мито на імпорт цукру у ФРН – 30 %. Якби імпорт цукру не обкладався тарифом, його річне виробництво у ФРН становило б 3 млн. т, споживання – 4 млн. т, імпорт – 1 млн. т. Після обкладання імпорту митом внутрішнє виробництво цукру збільшилося до 3,4 млн. т, споживання скоротилося до 3,7 млн. т, імпорт скоротився до 0,3 млн. т. ФРН за споживанням цукру – мала країна.

Розрахуйте і зобразіть графічно:

- а) виграш німецьких споживачів загалом, якщо б тариф було скасовано;
- б) втрати німецьких виробників цукру від скасування тарифу;
- в) втрати бюджету від скасування тарифу;
- г) чистий приріст споживання в результаті скасування тарифу.

Тематика рефератів і доповідей:

- 1. Зовнішня економічна політика України.
- 2. Митні тарифи: історичний аспект.
- 3. Економічні методи регулювання сучасної міжнародної торгівлі.

Форми контролю: письмове опитування, розв'язання задач.

Практичне заняття 10

Критерії ефективності регулювання міжнародних економічних відносин

Основні терміни і поняття: природно-географічне середовище; політико-правове середовище; економічне середовище; соціально-культурне середовище міжнародних економічних відносин.

Питання для обговорення:

- 1. У чому полягає привабливість оптимізації використання ресурсів?
- 2. В яких випадках більш доречними є забезпечення економічного зростання?
- 3. Що таке технологія?
- 5. Чому домінуючі позиції на ринку технологій посідають розвинуті країни?
- 6. Які переваги існують у збільшенні міжнародного обміну?
- 7. Чи є сенс в експорті технологій провідними вітчизняними фірмами?

8. Чому останніми десятиліттями міжнародний науково-технологічний обмін розвивається прискореними темпами?
9. В яких випадках міжнародний лізинг привабливіший за хайринг?
10. Чи в змозі держава призупинити «втечу умів»?
11. У чому полягає підвищення життєвого рівня населення?
12. Що являє собою економічна безпека?

Практичні завдання

Вправа 1.

Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідний термін або поняття.

1. Діяльність щодо надання комплексу послуг виробничого, комерційного та науково-технічного характеру, яку виконують спеціалізовані інженерно-консультаційні, промислові, будівельні та інші компанії.
2. Передача, викрадення або збирання з метою передачі іноземній державі або компанії відомостей у науково-технічній і виробничій сферах, що становлять державну або комерційну таємницю.
3. Довгострокова оренда машин, устаткування тощо.
4. Надання великою фірмою дрібній фірмі права використання її товарного знака, торговельної марки або знака обслуговування.
5. Відрахування від доходу ліцензіата протягом усього періоду дії угоди.
6. Наукова, технічна й навчальна література, комп'ютерні банки даних, довідники й аналітичні дослідження, технічні стандарти й інструкції, фірмові каталоги й проспекти, патентні описи.
7. Дозвіл ліцензіара на використання ліцензіатом винаходу, науково-технічного досягнення, технічних знань, виробничого досвіду, секретів виробництва тощо протягом певного терміну за обумовлену в ліцензійній угоді винагороду.
8. Сукупність економічних відносин між іноземними контрагентами з приводу використання результатів науково-технічної діяльності, що мають наукову й практичну цінність.
9. Середньострокова оренда машин, устаткування терміном від 1 року до 3–5 років.
10. Передача технології закордонним філіям ТНК.

Поняття: а) внутрішньо фірмовий канал; б) хайринг; в) промислове шпигунство; г) лізинг; д) роялті; е) науково-технічні публікації; є) франчайзинг; ж) ліцензія; з) міжнародний інжиніринг; и) міжнародний технологічний обмін.

Вправа 2.

Визначте, яке з положень правильне, а яке - помилкове.

1. Імпорт технологій - це доступ до сучасних нововведень.
2. Міжнародний науково-технологічний обмін найбільш вигідний країнам, що розвиваються.
3. У розвинутих країнах світу створюється найбільша частина технологій.
4. Передача технологій за кордон сприяє збільшенню виторгу фірми.
5. Франчайзинг дуже розповсюджений в Україні.
6. Хайринг оргтехніки привабливіший за рейтинг.
7. Інжиніринг в Україні не має перспектив.
8. Співробітництво українських та російських виробників в авіаційному будівництві є прикладом інжинірингу.
9. Міжнародний технологічний обмін сприяє автаркізації національної економіки.
10. Провідну роль у сучасному міжнародному обміні технологій відіграє міжфірмовий обмін.

Задача 1.

Американська компанія “Майкрософт” продає нову версію програмного продукту. Який спосіб оплати за ліцензію-роялті, паушальний платіж, участь у прибутках чи участь у власності – ви включили б до ліцензійної угоди, здійснюючи продаж програми:

- а) індивідуальним користувачам;
- б) компаніям, що розробляють прикладні програми, які працюють у цьому програмному продукті;
- в) компанії, яка прагне стати генеральним дистриб’ютором всієї продукції “Майкрософт”?

Задача 2.

Установіть правильне співвідношення:

1. В якому випадку, на вашу думку, більш доцільно вибрати наші форми розрахунку за експорт технологій:

- 1) роялті;
- 2) паушальний платіж;
- 3) участь у прибутку;
- 4) участь у капіталі:
 - а) регіональному дистриб'юторові інноваційного продукту;
 - б) іноземній фірмі, що бажає запозичити технологію виробництва продукту, обсяги реалізації якого легко контролюють;
 - в) іноземному підприємству, що має певні конкурентні переваги і бажає запозичити права на використання унікальної технології виробництва продукту масового попиту, який має значний ринок збуту;
 - г) виробникові в країні з нестабільною економічною ситуацією; у випадку, коли імпортер бажає уникнути або неможливо встановити контроль з боку експортера технологій за обсягами виробництва; коли можливі обмеження на вивіз капіталу з країни-імпортера; індивідуальним користувачам продукту.

Тематика рефератів і доповідей

1. Міжнародні ліцензійні угоди. Форми платежів за ліцензії.
2. Купівля-продаж “ноу-хау” в міжнародній торгівлі.
3. Види та особливості торгівлі інжиніринговими послугами.
4. Міжнародне регулювання передачі технологіями.
5. Країни-лідери в науково-технологічному обміні.
6. Позиції України на міжнародному ринку технологій.
7. Особливості міжнародного технологічного обміну в Україні.
8. Міжнародна торгівля ліцензіями.
9. Міжнародний ринок інжинірингових послуг.
10. Особливості міжнародного технологічного обміну в сучасних умовах.

Форми контролю: усне опитування, обговорення ситуаційних завдань, тестування.

Практичне заняття 11

Критерії ефективності регулювання МЄВ

Основні терміни і поняття: сучасний стан регулювання міжнародних економічних відносин в Україні. Проблеми регулювання міжнародних економічних відносин в Україні та шляхи їх вирішення.

Питання для обговорення

1. Дайте визначення світового ринку, назвіть та розкрийте (з наведенням конкретних прикладів) його основні функції в Україні.
2. Наведіть структуру міжнародного ринку та охарактеризуйте його основні елементи.
3. Поясніть, чому для світового ринку характерна географічна локалізація? Назвіть провідні світові фінансові центри.
4. Розкрийте характерні риси та тенденції сучасного етапу міжнародного руху капіталу.
5. Поясніть основні причини та наведіть приклади віртуалізації світового ринку.

Практичні завдання

Вправа 1.

Для кожного положення, наведеного нижче, знайдіть відповідні йому терміни та поняття.

1. Різниця між обсягом надходження грошових коштів із-за кордону (через позики і продаж іноземним інвесторам фінансових активів) та обсягом вивозу капіталу у формах позик іноземним позичальникам чи купівлі фінансових активів зарубіжних емітентів.
2. Механізм перерозподільних відносин між суб'єктами світового фінансового ринку щодо внесків в цільові страхові фонди, призначені для покриття ризиків та понесених збитків за результатами операцій на міжнародному грошовому ринку та ринку капіталів.
3. Сукупність відносин щодо переміщення капіталу між національними економіками та поза національними економіками на постійній чи терміновій основі заради максимізації його прибутковості чи досягнення інших

економічних, соціальних і політичних вигод.

4. Організаційний механізм міждержавного руху та перерозподілу капіталів, придатних для використання за межами свого утворення та походження, міграція яких знаходиться під дією попиту та пропозиції, існуючих в окремих країнах та регіонах, а також під контролем держав та міжнародних валютно-фінансових центрів.

5. Частка експорту капіталу у ВВП країни.

6. Вкладення капіталу в іноземні цінні папери, що не надає інвесторові реального контролю над об'єктом інвестування, і метою якого є виключно отримання доходу у формі дивідендів, відсотків, курсової різниці чи страхової премії

7. Міждержавний рух капіталу в формі надання валютних і товарних ресурсів за умов зворотності, строковості й платності.

8. Система однорідних національних і регіональних ринків, де здійснюються короткострокові кредитно-позикові операції, що обслуговують рух обігового капіталу фірм, короткотривалих ресурсів банків, установ, держави і приватних осіб.

Поняття: а) міжнародний грошовий ринок; б) міжнародний кредит; в) світовий фінансовий ринок; г) чистий приплив капіталу; д) портфельні інвестиції; є) коефіцієнт експорту капіталу; ж) ринок страхового капіталу; з) міжнародний рух капіталу.

Вправа 2.

Визначте, яке з положень правильне, а яке помилкове.

1. Регулююча функція світового фінансового ринку полягає у визначенні на підставі взаємодії попиту та пропозиції ціни купівлі/продажу різноманітних фінансових активів та кредитних грошей.

2. Головною функцією міжнародного ринку капіталу є забезпечення міжнародної ліквідності.

3. Для світового фінансового ринку характерна певна географічна локалізація.

4. Сучасні темпи приросту експорту капіталу в усіх його формах випереджають темпи росту товарного експорту та темпи росту ВВП в розвинутих країнах.

5. За функціональним призначенням міжнародний рух капіталу поділяється на портфельні інвестиції, міжнародні кредити та гуманітарну допомогу.
6. Міжнародний рух капіталу може здійснюватися лише у товарній та/або грошовій формі.
7. Форми міжнародного руху капіталу, що визнаються кожною конкретною країною, встановлюються в її інвестиційному та банківському законодавстві.
8. Усі операції з міжнародного руху капіталів опосередковуються світовим фінансовим ринком.
9. У сучасній економіці основна частка операцій, пов'язаних з міжнародним рухом капіталу, здійснюється урядами країн, а також міждержавними і наддержавними фінансово-кредитними інститутами.
10. У сучасній економіці у структурі міжнародного руху капіталу істотно знижується частка кредитів при інтенсивному зростанні питомої ваги прямих та більш повільному — портфельних іноземних інвестицій.

Тематика рефератів і доповідей

1. Світовий фінансовий ринок, його структура і функції.
2. Сутність та причини міжнародного руху капіталу. Показники руху капіталу.
3. Характерні риси сучасного етапу міжнародного руху капіталу.
4. Світова фінансова криза як форма прояву глибинних суперечностей міжнародної економіки початку XXI-го сторіччя.

Задача 1.

“Пепсі-Кола”, американський виробник охолоджувальних напоїв, продає їх концентрат в Україну.

Однак Україна запроваджує високе імпортне мито на ввезення кокаколи, щоб захистити українських виробників, і збільшує податки на прибуток іноземних компаній.

Що може зробити “Пепсі-Кола”, щоб:

- а) не віддавати частку українського ринку місцевим конкурентам;
- б) скоротити обсяг податків на прибуток, які виплачуються в Україні;
- в) гарантувати цілісність своїх активів в Україні?

Форми контролю: обговорення ситуаційних завдань, розв’язання задач,

письмове опитування.

Практичне заняття 12

Рубіжна контрольна робота 2

Список рекомендованої літератури

№ з/п	Підручники, навчальні посібники	Кількість примірників у бібліотеці або на кафедрі для базової літератури
Базова		
1	Амеліна І.В. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / І.В.Амеліна, Т.Л.Попова, С.В.Владимиров. К.: «Центр учбової літератури», 2023. 256 с.	електронний варіант
2	Світова економіка: навч. посібник / за ред. Фомішиної В.М. Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 612 с. (Українсько-англомовне видання)	електронний варіант
3	Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / Ю. Г. Козак, М. А. Заєць та інші. Одеса : Плутон, 2022. 352 с.	електронний варіант
4	Міжнародні економічні відносини : підручник / А. П. Голіков, О. А. Довгаль. Хм: ХНУ, 2022 602 с.	електронний варіант
5	Кушнір Н.О., Заяць О.І. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 360 с.	електронний варіант
Додаткова		
6	Alona I. Boiarchuk, Vera N. Fomishyna, Ruslan P. Ohorodnyk. Predicting plausible threats: impact of globalization patterns on national economies // Journal of Security and Sustainability Issues. Research Article: 2019 December Volume 9 Number 2. S. 585-594 Режим доступу: http://doi.org/10.9770/jssi.2019.9.2(17)	
7	Boiarchuk A.I. The paradigm of management of foreign economic activity in the territory of Ukraine: factor research // Innovation and Entrepreneurship: Collection of scientific articles. Ajax Publishing, Montreal, Canada, 2019. С. 37-40 Режим доступу: http://conferencii.com/files/archive/2019-01.pdf	
8	Svetlana Drobyazko, Alona Boiarchuk, Vitalii Prosiyanok, Tetiana Koliesnik, Irina Nikolaeva. Definition of Entrepreneurship Strategies in the it Industry Based On Game Theory // Academy of Entrepreneurship Journal, 2020 Vol: 26 Issue: 3. Режим доступу: https://www.abacademies.org/journals/academy-of-entrepreneurship-journal-inpress.html	
9	Plyaskina A. Components of business strategy of enterprise development in the conditions of globalization // Науковий Вісник Херсонського державного університету. 2020. Серія економічні науки. Випуск 39. Частина 1. С. 49-51. Режим доступу: http://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/668/658	
10	Пляскіна А.І. Напрями оптимальності управління в діловій стратегії розвитку з урахуванням сьогоденних глобалізаційних процесів // Theoretical foundations of modern science and practice. Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference. Rome, Italy 2021. Pp. 31. Режим доступу: VI-Conference-Theoretical-foundations-of-modern-science-and-practice.pdf (eu-conf.com)	

11	Пляскіна А.І., Павлос Дімітрадіс Еволюційність глобалізаційних процесів сучасності // Україна в світовому економічному просторі: сучасні виклики та інноваційні рішення: матеріали дванадцятої міжнародної науково-практичної конференції. Херсон: Херсонський національний технічний університет, 2021. С. 13-15. Режим доступу: http://kntu.net.ua/ukr/content/download/91166/523714/file/Матеріали_XII_міжнародної_конференції_9-10.09.2021.pdf
12	Фомішина В.М., Пляскіна А.І., Федорова Н.Є., Резанов М.Є. Вплив зовнішнього середовища приймаючих країн на управлінські рішення про товарний експорт бізнес-одиниць // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». Вип. 45. 2021. С. 5-13. Режим доступу: http://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/770
Фахові періодичні видання	
13	Журнал Актуальні проблеми міжнародних відносин [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua
14	Офіційний сайт журналу Європейський вектор економічного розвитку [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://eurodev.duan.edu.ua/
15	Офіційний сайт журналу Financial Times [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://ft.com
16	Офіційний сайт журналу Financial Times [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://ft.com
17	Офіційний сайт журналу Business Week [Електронний ресурс]/ Режим доступу: www.businessweek.com
18	Офіційний сайт журналу The Economist [Електронний ресурс]/ Режим доступу: www.economist.com

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс]/ Режим доступу: www.europe.eu.int
2. Офіційний сайт Української мережи ділової інформації [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.liga.net/smi/show.html?id=76465> –
3. Офіційний сайт Українського бізнес-ресурсу [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://ubr.ua/finances>